

LÅTA FALLA

Annika Boholm Friberg

*Ordet, meddelandet: snittet i tingets och djurets tystnad.
Såret som öppnar deras liv mot något annat än dem själva.*

Birgitta Trotzig

Det är vår. Till akutmottagningen på S:t Görans sjukhus anländer en man med allvarliga käkskador. Han har naturligtvis svårt att tala. Men vill heller inte tala. Och han är mycket, mycket aggressiv.

Flera i sjukvårdspersonalen försöker få kontakt med honom – eftersom han är så arg och bara vill slåss, vågar ingen komma för nära.

Slutligen är han så utmattad och har så svåra smärtor att han kapitulerar inför att låta sig tas om hand och behandlas. Under behandlingen klingar ilskan sakta av och han gråter stillsamt och tyst. Försöker tala. Mannen har under årtionden lidit av extremt besvärlig klåda till följd av sin dåligt fungerande lever.

Han har fattat beslutet att göra slut på eländet.

I anslutning till sin lägenhet har mannen en lämplig balkong.

Han beskriver med enorma svårigheter att artikulera och saliven rinnande, hur han tagit sig upp på räcket till balkongen.

Där, på det smala järnräcket står han och balanserar. Människor som rör sig nere på marken får syn på honom och samlas i skock. När ambulans, brandkår och polis anländer fullbordar mannen beslutet. Med uppståndande av hela sitt mod och sin handlingskraft tar han sats inombords, mobiliserar kroppen, koordinerar rörelserna; böjer knäna, förbereder språnget. Och halkar.

Mitt i språnget halkar den svårt deprimerade mannen. När han berättar detta är han ohyggligt ledsen och trött. Han slinter mitt i ansatsen, slinter och faller på balkongens insida. I fallet slår han undersidan av käken i balkongräcket.

Jag ringer Rättsmedicinalverket för att ställa några frågor.

Kvinnan jag blir kopplad till är upptagen, men lovar att ringa upp mig om en liten stund. Vilket hon också gör. När jag skall tala stammar jag och darrar i hela kroppen av frågorna jag har. Läkaren som ringt tillbaka är mycket vänlig, avspänd och saklig. För mig, överraskande naturlig kring det hela. På något vis skäms jag när jag beskriver mitt ärende. Blir extremt självupptagen och oroar mig för att hon skall tro att jag undrar i egen sak.

Min första fråga: vad händer i kroppen när jag faller, hoppar från hög höjd? *Hur hög höjd talar vi om? Ja, alltså, tredje våningen, eller åttonde. Det beror helt och hållet på hur man landar, om man landar på fötterna, på magen eller på ryggen, hur man slår i, hur islaget sker i marken. Landar man på magen skadas lungor och hjärta och revben. Man får krosskador på inre organ, omfattande skador på bukens inre organ. Är dödsorsaken inre blödningar då? Nej, vanligtvis hinner man inte blöda så mycket – man dör av direkta krosskador – eftersom hjärtat slutar slå. Om islaget sker på ryggen, får man brott på ryggraden och ryggmärgen kan skadas, på huvudet, får krosskador på huvudet och vanligen nackbrott. Dör jag då i fallet, eller...? Det är inte av fallet man dör utan av islaget. Man dör omedelbart. Hur... hur ser... kroppen ut? Kroppen håller ihop, du ser knappt något yttre våld. Men...? Huden är som ett segt paket. Man kan bli överkörd av ett tåg och vara hel efteråt. Om inget sticks in i kroppen, om man inte landar på något vasst. Eller en benpipa perforerar huden. Landar man på fötterna får man oftast benbrott, på fötterna, underbenen, höfterna. Det är det enda sättet att överleva lite längre tid.*

Är det någon skillnad på skadorna kroppen ådrar sig om det är en liten kropp eller en stor kropp hopparen har, en femtiokilos-spinkis kontra en hundrafemtiokilos-bjässe? *Nej inte på de låga höjderna, det blir ingen skillnad hos en smal kropp eller en tjock.* Och en kvinnlig eller manlig kropp? *Nej ingen skillnad där heller.* Nedslagsplatsen, säger man så, är det...? *Islag, islaget i marken, talar vi om här.* Spelar det någon roll huruvida det är gräs, asfalt? *Nej, om det inte är något träd eller en buske som dämpar fallet, det händer ju att barn faller, alltså vid olyckor, och landar i en buske eller något och klarar sig. Men de som hoppar för att ta sitt liv, de tittar efter hur det ser ut nedanför, de vill ju dö.* Hur går det oftast, klarar man det, går det att...? *Man lyckas.* Att lyckas, betyder det att...? *Man dör.* Vet du något om vilka strategier man använder sig av, söker man upp en plats som verkar lämplig eller sker det oftast i närheten av där man bor, eller? *Utan att ha någon konkret statistik att åberopa, så kan jag säga utifrån det vi har erfarenhet av här, man använder sig av sin egen bostad. I så gott som samtliga fall. En balkong eller ett fönster.*

Gravitationen

Höjden

Islagsplatsen

Kroppen

Luftmotståndet

Väderleksförhållanden

Tiden. Tiden det tar. Förhållandet mellan hastighet och sträcka. Min egen hjärna hackar, jag behöver hjälp... *Det finns ett enkelt förhållande mellan hastighet och höjd om man bortser från gravitationen: hastigheten är lika med roten ur höjden. Men det är ju inget linjärt samband eftersom du accelererar. Gravitationen är accelerationen och du kommer att accelerera tills du når topphastigheten. Öh... [...] Nej, det är rätt, det är för kort sträcka för att massan skall spela någon större roll. Luftmotståndet hinner inte få någon betydelse heller. Om du tänker dig en fjäder och en sten, skillnaden är fjäderns utbreddhet i förhållande till sin massa, vilket innebär att luftmotståndet i förhållande till massan blir större och därför kommer fjädern inte att falla lika fort som stenen. En mus kan aldrig slå ihjäl sig vid ett fall, men det kan en råtta – det beror på deras respektive förhållande mellan massa och area. Faller du lodrätt eller hopkurad når du alltså större sluthastighet än om kroppen är utbredd horisontellt som vid ett fallskärmshopp. Galilei gjorde ett experiment där han släppte olika stora men lika formade föremål från lutande tornet i Pisa. Föremålen slog i backen samtidigt.*

Ser mig omkring i mitt eget hem, beräknar att ett våningsplan disponerar tre meter vertikalt. Detta är åttonde våningen, balkongräcket är dryga metern högt. Stående på balkongräcket, befinner jag mig ungefär tjugofem meter över marken – en ordinär simbassäng ställd på ända. Räknar baklänges utifrån formeln jag fått. Två och en kvarts sekunder. En pilsner, två pilsner, tre.

Grannarna i huset mitt emot, kanske den långsmale med kikaren

eller damen som alltid står i fönstret och talar i telefonen, vad hinner de tänka? ”nämendraåthelvete”: går fortare än tiden det tar; ”åfyfan-honfallerherregudhjälp”: tar aningen för lång tid.

Min balkong är ovanför trädtopparna. På skolgården utanför hör jag barnens röster när de slirar i gruset med sina glidacklingar och passningsuppmaningar. Björktrasten som sjunger sin osköna sång. Lutar mig ut från balkongen och tittar ner, ser tre möjligheter: framåt i höjd med första våningen är det tjärpappslagt garagetak, till vänster betongplattor mellan cyklar och träd, till höger asfalt – om man kastar sig tillräckligt långt ut.

Från den här höjden skulle jag störta ned och uppnå en hastighet av åttio kilometer i timmen. På två och en kvarts sekund. Ändra sig. Hinner man, tänker jag.

Att förflytta sin kropp mot sina nedärvda instinkter. Låta sig falla. Platsen jag lämnar, platsen jag söker. Passagen mellan liv och död. Försöker föreställa mig mörkret. Obönhörligheten. Lidandet.